SORTLAND KOMMUNE

Arkivsaknr.:	23/1738
Dok.nr:	23/9026
Arkiv:	PlanID-2014002, Plannavn-Delvis revisjon av kommuneplanens arealdel, PlanType-20, FE-141
Saksbehandler:	Oda Lie Engesæth
Dato:	03.11.2023

Vedtak videre planarbeid og planprogram - revisjon av deler av kommuneplanens arealdel - planid 2014002

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
098/23	Formannskapet	30.11.2023

KOMMUNEDIREKTØRENS INNSTILLING

Formannskapet vedtar å ikke gå videre med planarbeid for revisjon av deler av kommuneplanens arealdel. Vedtak i formannskapssak 007/23 den 02.02.2023 oppheves samtidig.

Formannskapet - 098/23

FS - behandling:

Votering:

Kommunedirektørens innstilling enstemmig vedtatt.

FS - vedtak:

Formannskapet vedtar å ikke gå videre med planarbeid for revisjon av deler av kommuneplanens arealdel. Vedtak i formannskapssak 007/23 den 02.02.2023 oppheves samtidig.

KORT BESKRIVELSE AV SAKEN

Denne saken omhandler merknadsbehandling og vurdering av vedtak om oppstart for revisjon av deler av kommuneplanens arealdel (KPA), og offentlig ettersyn av tilhørende planprogram. Bakgrunnen for oppstart av revisjon av KPA var ønsket om å innarbeide lokalisering av nytt havneavsnitt på Skjåneset (øst for Kringelen).

Kommunen har mottatt innspill fra Statsforvalteren i Nordland og Fylkeskommunen som påpeker at det er uheldig å igangsette en revisjon av KPA utelukkende begrunnet i ett avgrenset tiltak. Det planfaglige rådet i denne saken er å avslutte den pågående revisjonen av KPA og heller gjennomføre en konkret detaljregulering for det avgrensede området.

Det presiseres at denne saken kun omhandler merknadsbehandling og vurdering av vedtak om oppstart for revisjon av KPA. Saken vil ikke ta for seg øvrige vurderinger knyttet til nytt havneavsnitt, lokalisering, fremgangsmåte mv. Det er pågående arbeid med det formål å avklare disse forholdene, og disse problemstillingene vil bli drøftet i en separat sak ved en senere anledning.

FAKTA I SAKEN
Politisk ledelse i Sortland kommune har bestilt en revisjon av deler av kommuneplanens arealdel, for å innarbeide lokalisering av et nytt havneavsnitt på Skjåneset (øst for Kringelen). Grunnlaget for bestillingen er mulighetsstudiet for lokalisering av nytt havneavsnitt fra 2014 og 2019 (vedlagt).

02.02.2023 - i utvalgssak 007/23 ble det vedtatt oppstart planarbeid for delvis revisjon av kommuneplanens arealdel og offentlig ettersyn av forslaget til planprogram.

31.03.2023 - Høringsfristen utgikk.

Innen høringsfristen var det mottatt totalt 12 innspill, som vil gjennomgås i det følgende:

- Direktoratet for samfunn og sikkerhet
- Statens Vegvesen
- Statnett
- Statsforvalteren i Nordland
- Direktoratet for mineralforvaltning
- Nord Fiskarlag
- Kystverket
- Fiskeridirektoratet
- Sametinget
- Nordland Fylkeskommune
- Universitetet i Tromsø
- Forsvarsbygg

MERKNADSBEHANDLING - VURDERING AV INNKOMMNE INNSPILL

Direktoratet for samfunn og sikkerhet
Direktoratet har gitt en automatisk tilbakemelding med generell informasjon.

Kommentar: Tas til orientering.

Statens Vegvesen
SVV har i innspillet sitt oppgitt seks spørsmål som bør tas med i en trafikkvurdering av tiltaket og konsekvensen det vil ha for vegnettet:

- Hvor mye trafikk generer det nye tiltaket
- Hvor vil denne trafikken eventuelt forplante seg i vegnettet
- Gir den økte trafikken noen trafikale konsekvenser for eksisterende vegnett - for eksempel kapasitetsutfordringer
- Kryssvurderinger
- Trafikksikkerhetsutfordringer - tilrettelegging for myke trafikanter
- Rekkefølgekrav

Kommentar: Innspillet tas til orientering i sammenheng med utarbeidelse av KU og fagrapporter.

Statnett
Statnett har ingen merknader til området det varsles oppstart for. De har derimot innspill med opplysning om at "område 9 Strand", i kommunens mulighetsstudie av potensielle områder for ny havn, er et aktuelt område for ilandføring av en eventuell sjøkabelforbindelse dersom eksisterende høyspent kabelforbindelse i Sortlandsbrua fornyes som sjøkabel.

Kommentar: Opplysningen tas til orientering.

Statsforvalteren i Nordland
Statsforvalteren kritiserer bruk av kommunens mulighetsstudie fra 2019, som grunnlag for revisjonen ettersom området som er utredet i det studiet ikke tilsvarer det som ønskes innarbeidet i kommuneplanens arealdel. De nevner også at mulighetsstudien er forholdsvis enkel, men identifiserer noen utfordringer/kjente interesser.

Det påpekes at Kringelen er avsatt som et rent LNFR-område i kommuneplanens arealdel (KPA), hvor det i KPA ble foretatt en vurdering av behov og plassering av næringshavn. Området Ånstadsjøen til Bygdneset (H31 og H32) ble avsatt til dette formålet. Området på Kringelen og H31 og H32 må sees i sammenheng. Det påpekes også at det er igangsatt reguleringsarbeid for havneavsnitt H31 på Ånstad.

Statsforvalter uttaler seg kritisk til at Kringelen fremmes som en enkeltsak gjennom revisjon av gjeldende arealplan og uavhengig av planleggingen av landarealene for øvrig. Statsforvalter mener det vil kunne begrense muligheten til å vurdere alternative områder og velge de lokaliseringsalternativene som ut fra en samlet vurdering av alle relevante forhold gir de beste samfunnsmessige resultatene. Det vises også til at der hvor reindriftsinteressene blir berørt må de samlede virkningene av planer og tiltak måtte vurderes og vektes. Det opplyses at det ble lagt vekt på ulempene og konflikten for reindriftsinteressene i Departementet sin innsigelsesbehandling på Kringelen i gjeldende arealplan. Statsforvalter viser også til bærekraftige spørsmål som avsettelsen av et nytt havneavsnitt på Kringelen taler mot.

I forhold til naturmangfold vises det til at det er mangelfull kartlegging av området, men at det er karbonrike arealer på sjøsiden av Fv82. Statsforvalter uttrykker at det er grunn til å anta at området har en viktig økosystemfunksjon og danner viktige habitat for planter, evertebrater og fugler. Kringelneset av sentral betydning som rasteplass for kortnebbgjess under vårtrekket og det benyttes av flere rødlistede arter i forbindelse med hekking og næringssøk. Den kritisk truede svarthalespoven er utpekt som prioritert art og er observert som potensielt hekkende på Skjåneset.

Det påpekes at det i hundremetersbeltet langs sjøen skal tas særlig hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser. Departementet fremholder at bygging i strandsonen bare bør tillates på arealer som ikke har verdi for andre formål.

Statsforvalter påpeker også at Kringelen er et viktig beiteområde for rein og dermed et viktig område for reinbeitedistriktet som benytter det som vinterbeite. Statsforvalter nevner også at daværende Fylkesmann i Troms og Finnmark anbefalte innsigelse til utvidelse av masseuttak R13 som ligger på Kringelen i 2019, som ble tatt til følge av KMD. Det understrekes at reindriften må konsekvensutredes og at det gjøres av et fagmiljø med reindriftsfaglig kompetanse.

I forhold til landbruk nevnes det av Statsforvalter at det foreslåtte planområdet er jordbruksareal, både fulldyrka jord og innmarksbeite. Det vises til at bevaring av dyrket jord er en nasjonal interesse.

Statsforvalteren har vanskeligheter med å se begrunnelsen og behovet for at Kringelen nå søkes avklart til havneformål gjennom en svært begrenset revisjon av overordnet plan. Etter deres vurdering, med bakgrunn i gjeldende nasjonale føringer frarådes allerede på nåværende tidspunkt i prosessen at kommunen går videre med planleggingen av havneavsnitt på Kringelen. Eksisterende avklarte havneområder nord for Sortland vil etter Statsforvalter sin vurdering dekke behovet for større havneavsnitt i kommunen.

Kommentar: Administrasjonen registrerer at Statsforvalter legger til grunn at mulighetsstudiet ikke er tilstrekkelig som grunnlag for å begrunne behovet for Kringelen som mulig nytt havneavsnitt, særlig ettersom området som ønskes innarbeidet ikke er utredet i studien, men befinner seg lengre øst (øst fra Skjåneset). Det registreres også at revisjon av kommuneplanens arealdel for ett enkelt tiltak ikke er en anbefalt fremgangsmåte.

Administrasjonen merker seg videre at dersom planarbeidet fortsetter må kommunen sikre tilstrekkelige utredninger og fagrapporter som gir et klart bilde av konsekvensene ved tiltaket og eventuelle avbøtende tiltak.

Direktoratet for mineralforvaltning
DMF stiller spørsmål ved mulighetsstudiet fra 2019 som legges til grunnlag for revisjonen. De opplyser at det foreslåtte området på Kringelen og alternativet på Ånstad ikke berører mineralske ressurser, men ettersom det ikke er et kartutsnitt som viser omrisset av alternativet på Kringelen er det vanskelig å nøyaktig vurdere virkningen av forslaget. Det opplyses også om at det foreslåtte området til alternativ 10 i mulighetsstudiet (Kringelneset/Kringelbukta) går inn på konsesjonsområdet til Kringelen steinbrudd, som har driftskonsesjon jf. mineralloven § 43 siden april 2014. Det påpekes at det ikke er gjort en vurdering av virkningen på uttaksdriften og eventuell nedbygging av gjenværende mineralressurser er i mulighetsstudiet.

Kommentar: Innspillet tas til orientering. Administrasjonen er for øvrig, som ovennevnt, enig i at mulighetsstudiet ikke er tilstrekkelig som begrunnelse for revisjon av kommuneplanens arealdel.

Nord Fiskarlag
Nord Fiskarlag har innspill til de tre områdene som blir vurdert til mest relevant i mulighetsstudiet fra 2019, som revisjonen for arealplanen baserer seg på. Vedlagt innspillet er også to kartutsnitt med kartlagte fiskeriinteresser og viktige marine naturtyper, der det ene dekker alle de 11 områdene analysert i mulighetsstudiet, og det andre dekker områdene Holmen, Ånstad og Kringelbukta.

Det vises til at Kringelbukta har viktige bløtbunnsområder, som er internasjonalt viktige våtmarksområder. Norske bløtbunnsstrender er viktige for trekkende vadefugler. Ca. 100 meter nord for Kringelneset er det kartlagt gyteområde og fiskeplass for torsk. Fiskarlaget opplyser at Holmen ikke er i konflikt med registrerte fiskeriinteresser eller kartlagte marine naturtyper.

På Ånstad opplyser Fiskarlaget at det er kartlagt et viktig grunt oppvekstområde for flere arter. Kveite, gråsteinbit og breiflabb er nevnt spesifikt. Det er også kartlagt fiskeplass for kveite med line og breiflabb med garn. Like nord for området er det kartlagt gyteområde og fiskeplass for torsk, hvor fiskeplassen brukes av opptil ti fartøy fra Sortland kommune og andre kommuner. Sporingsdata fra fiskeridirektoratet viser også at hele 65 unik fartøy har drevet fiske innenfor området Bygdneset/Ånstad.

Nord Fiskarlag foretrekker en videreutvikling av Holmen industriområde, ettersom det ikke er i konflikt med kartlagte fiskeplasser, gyteområder eller oppvekst- og beiteområder. Av de tre alternativene som bli pekt på som aktuelle i mulighetsstudiet vises det til at Bygdneset/Ånstad er i størst konflikt med fiskeriinteressene, da det vil innebære en større utfylling i sjø innenfor et kartlagt oppvekstområde og fiskeplass for flere arter. Kringelbukta vil kunne bli negativt berørt av eventuell mudring eller utfylling i sjø, men anses som mindre konfliktfylt ettersom området omfatter mest landareal og ikke er i direkte konflikt med kartlagte fiskeriinteresser i sjø.

Kommentar: Innspillet tas til orientering. Nord Fiskarlag har gjort en vurdering av de tre områdene Holmen, Ånstad og Kringelbukta som er vurdert som mest relevant i mulighetsstudiet fra 2019. Det er ikke spesifisert i planprogrammet nøyaktig hvor og hvor stort et tiltak på Kringelen (Sjåneset) vil bli. Innspillene fra Fiskarlaget gir ellers god informasjon om fiskeinteressene og marine forhold for de tre andre områdene, som kommunen kan ta med seg.

Kystverket
Kystverket har innspill til flere tema rundt den delvise revisjonen av kommuneplanens arealdel, og planprogrammet.

Havn
Sjøtransport avhenger av at havner er effektive og tilgjengelige for brukere som har behov for tjenester som bruker sjøveien. Det vil bli behov for areal til lasting, lossing og lagring, samt terminaler for ulike formål. Det må også sikres tilstrekkelig manøvreringsareal rundt anlegget. Kommunen må også sikre det maritime næringslivets tilgang til tilstrekkelig næringsareal med sjøtilgang, med god og effektiv tilførselsvei.

Det er ulike typer støy fra havnedrift, gjennom hele døgnet, og Kystverket forutsetter at det ikke tilrettelegges for støyømfintlig bebyggelse som kan komme i konflikt med effektiv drift av havnen. Kystverket er positiv til den foreslåtte endringen i havnestrukturen i Sortland kommune.

Farleder
Det er viktig at kommunen legger opp til at fremtidig arealdisponering tar høyde for at hoved- og bileder forbeholdes sjøverts ferdsel. I kommunens sjøområde kan det være hensiktsmessig å bruke farled eller ferdselsformålet for å sikre innseiling til mindre havner og småbåthavner.

Ankrings-, opplags- og riggområder
Kystverket anbefaler en samlet gjennomgang av arealbehovet, og at aktuell bruk til de nevnte formålene blir vurdert i kommuneplanens arealdel.

Navigasjonsinnretninger
Det må ikke planlegges arealbruk som kan komme i konflikt med navigasjonsveiledning i farvannet. Det er spesielt viktig at det ikke planlegges tiltak som kan skjerme for seilingssektorene fra fyrlyktene. Det anbefales at følgende bestemmelse tas inn i revisjonen: *«Vedlikehold, fjerning og nyetablering av navigasjonsinstallasjoner innenfor planområdet er tillatt, jf. pbl. § 1-8, fjerde ledd og § 11-11 nr. 4».*

Næringsinteresser/arealbruk i sjø
Det anbefales at kommunen i planprosessen avklarer hvordan behovene til næringer som benytter sjøtransport skal identifiseres, slik at hensynet til disse næringene kan bli vurdert opp mot hensynet til næringer som har interesse i å benytte farvannet til annet enn sjøtransport.

Klimatilpasning
Kystverket presiserer viktigheten av at kommunen gjør gode vurderinger knyttet til klimaendringer og arealdisponering i planen, herunder konsekvenser for maritim infrastruktur. Arealdisponeringen til kommunen vil ha betydning for hvordan kommunen påvirkes av klimaendringer. Klimaendringer knyttet til havnivåstigning, vind-, bølge-, og strømforhold og erosjon vil gi økte utfordringer for etablering/dimensjonering og drift/vedlikehold av maritim infrastruktur.

ROS/Konsekvensanalyse
Kystverket presiserer at ROS-analysen skal vise alle risiko- og sårbarhetsforhold som har betydning for om sjøarealet er egnet til utbyggingsformål, og eventuelle endringer som følge av planlagt utbygging. Det vises også til at vurderingen etter konsekvensutredning om hvorvidt planforslaget kan få konsekvenser for sikkerhet og ferdsel i hoved- eller biled vil være sentral for Kystverket.

Kommentar: Innspillet tas til orientering og med i et videre planarbeid.

Norges vassdrags- og energidirektorat
NVE har gitt et generelt innspill og opplyser at dersom saken berører nasjonale og vesentlige interesser innen NVEs saksområder i arealplanlegging, skal de ha den tilsendt ved offentlig ettersyn.

Kommentar: Innspillet tas til orientering.

Fiskeridirektoratet
Fiskeridirektoratet vurderer i sin uttalelse forskjellige tema for Ånstad og Kringelen, før det gis innspill for videre planprosess.

Fiskerienes bruks- og ressursområder
Kringelen
Det er kartlagt for passive redskap hvor det fiskes etter torsk, som igjen overlappes av et gyteområde for torsk. Ytterligere vest er det en likelydende kartlegging. Vest for Kringelneset er det kartlagt fiskeplass for passive redskap som overlappes av et oppvekst- og beiteområde for flere arter.

Ånstad
Området overlapper en fiskeplass for passive redskap hvor det fiskes med line etter kveite og breiflabb, samt et oppvekst- og beiteområde for flere arter. Beiteområder og oppvekstområder har større tetthet av voksen fisk og tetthet av yngel. Like nord er det kartlagt gyteområde for torsk som fiskes med passive redskap.

Sporing, sluttseddel og faststående bruk
Det er spor av blant annet garnfiske nord for områdene, hvor det er registrert mest i området mellom Lilandsbukta og Verholmgrunnen. Fiskeridirektoratet opplyser at de ikke ser fiskeriaktivitet overlappende med områdene, men at unøyaktighet i posisjonsrapportering kan gjøre at aktiviteten er høyere enn det som kommer frem av dataene.

Akvakultur
Fiskeridirektoratet registrerer at det skal etableres slaktmerderlokalitet ved Holmen, nordøst for Kringelen, som er i tilknytning til et slakteri som er under bygging på Holmen.

Marint miljø
Direktoratet presiserer at grundig planlegging er en forutsetning for at menneskelig aktivitet i så liten grad som mulig skal påvirke kystsonen og livet i sjøen negativt. Særlig ved etablering av havneanlegg, industriområder og avløpsnett. Etter dette presenteres det marine miljøet ved Kringelen og Ånstad.

Kringelen og Ånstad
Kringelen overlapper et viktig bløtbunnområde i strandsonen, og ved Ånstad er det kartlagt en svært viktig skjellsandforekomst øst for planområdet. Bløtbunnsområder utgjør viktige beiteområder for fugl og fisk, og bløtbunns arter er stasjonære arter som påvirkes av faktorer direkte på de stedene de befinner seg. Endringer i artsdiversitet kan brukes til å påvise forurensningseffekter av punktkilder i forbindelse med klimatiske endringer. Skjellsand er et habitat som ofte er rikt på bløtbunnsfauna, og sanden regnes som en ikke-fornybar ressurs. Naturtypen fungerer som gyte- og oppvekstområder for flere fiskearter. Svært viktige forekomster er større sammenhengende forekomster (> 100 000m2) av ren skjellsand på grunt vann til ca. 10m dyp.

Vannforekomst
Direktoratet rapporterer at det på Kringelen er svært god økologisk tilstand og udefinert kjemisk tilstand. Vannforekomsten er i liten grad påvirket av diffus avrenning fra akvakultur. Ånstad har moderat økologisk tilstand og udefinert kjemisk tilstand. Vannforekomsten er i stor grad påvirket av diffus avrenning og punktutslipp fra industrier og i middels grad påvirket av punktutslipp fra renseanlegg.

Videre kommer innspillet fra fiskeridirektoratet. Det konkretiseres at planen er et omfattende tiltak hvor det er viktig at virkningene av tiltaket vurderer og beskriver langt nok utenfor og rundt planområdet. Vurderinger knyttet til utslipp og forurensning i sjøen må gå inn på de konkrete virkningene på marine naturtyper, på gytevirksomhet og på vannkvaliteten i den aktuelle vannforekomsten. I delen som omhandler konsekvensutredning, bes det om at det blir lagt til en setning som presiserer at KU skal omfatte virkninger av både utbyggingsfase og driftsfase. Det presiseres at kommunen må se sammenhengen mellom bruk av land og sjø i alt kommuneplanarbeid for å redusere konflikter i sjø og sjønære områder. Direktoratet opplyser at der hvor tiltak kommer i eller i nærheten av viktige områder for fiskeri, havbruk eller marint biologisk mangfold kan dette medføre økt konfliktpotensial.

Kommentar: Innspillet tas til orientering. Etablering av et nytt havneavsnitt vil være omfattende, og berøre og komme i konflikt med flere interesser, uansett hvor det etableres. De faglige tilbakemeldingene rundt forskjellige temaer tas med videre, både for Kringelen og Ånstad. Dersom planarbeidet fortsetter må kommunen sikre tilstrekkelige utredninger og fagrapporter som gir et klart bilde av konsekvensene ved tiltaket og eventuelle avbøtende tiltak. Kommunen vil også sørge for at konsekvensutredningen skal omfatte virkninger av både utbyggingsfase og driftsfase.

Sametinget
Sametinget opplyser at de tidligere har vært i lang prosess med Sortland kommune og reindriften for å finne løsninger på arealkonflikter knyttet til arealplanen, med blant annet innsigelse i Kringelen-området. Reinbeitedistriktet har også nylig vært gjennom en rettsprosess som gikk på reindriftsretten. Denne saken vant reinbeitedistriktet i Lagmannsretten og en avvisning av saken til Høyesterett. Det vises til at reindriften er en betydelig kulturbærer for samisk kultur i kommunen, og det vil derfor være viktig at naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutøvelse sikres og ivaretas.

Det vises til mulighetsstudiet som legger frem at det vil anses som utfordrende å løse reindriftsspørsmålet gjennom regulering og at vinterbeitene sannsynligvis vil bli forringet eller gå tapt ved industriutvikling i området. Dette vil føre til negative konsekvenser for reinbeitedistriktet da området regnes som helt nødvendig å kunne benytte seg av for å opprettholde den tradisjonelle driften. Det presiseres at det blir viktig at den reindriftsfaglige konsekvensutredningen blir utført med reindriftsfaglig kompetanse og at tradisjonskunnskapen fra reindriftsutøverne blir lagt vekt på og er en stor del av kunnskapsgrunnlaget i utredningen. Det minnes også om kommunens konsultasjonsplikt overfor representanter for berørte samiske interesser.

Sametinget anser at det er potensiale for nye funn av hittil ukjente automatisk fredete samiske kulturminner i kommunen, og at mange av disse er fortsatt ikke funnet og registrert av kulturminnevernet.

Sametinget uttrykker at det er reell mulighet for at revisjonen av planen kan komme til å reise spørsmål som er av vesentlig betydning for samisk kultur eller næringsutøvelse, jf. Plan- og bygningslovens 5-4.

Kommentar: Uttalelsen tas til orientering. Dersom planarbeidet vil fortsette skal kommunen sørge for en uttømmende reindriftsfaglig konsekvensutredning med utført av fagkyndige med reindriftsfaglig kompetanse. Kommunen vil også sørge for at det gjennomføres feltundersøkelse i forhold til eventuelle nye samiske kulturminner, samt opprettholde konsultasjonsplikten ovenfor berørte representantene.

Nordland fylkeskommune
Fylkeskommunen kommer med innspill til en rekke tema for varsel om oppstart revisjon av KPA, samt uttalelse til planprogrammet.

Forholdet til regionale interesser
Det vises til gjeldende fylkesplan for Nordland 2013-2025, og understrekes at målet for arealforvaltningen i Nordland skal skje etter avveining mellom ulike arealbrukshensyn som gjør seg gjeldende.

Planavgrensning
Det påpekes at planområdet ikke har en tydelig planavgrensning, noe som gjør det mer komplisert å vurdere grad av tiltakets påvirkning på de vesentlige regionale interessene. Det oppleves som uklart hvorvidt kommunen mener det også er aktuelt å plassere havnen i Kringelbukta eller på Holmen. Det presiseres at uttalelsen kun gjelder lokalisering for Kringelen, der de har tolket at tiltaket skal ligge.

Mulighetsstudien
Fylkeskommunen påpeker at mulighetsstudiet setter søkelys på muligheter, men ikke omfatter Skjåneset som er den lokaliseringen som legges til grunn for planarbeidet. Det merkes også at mulighetsstudiet ikke løfter frem viktige statlige og regionale planer og forskrifter som rammer for

mulige tiltak. Fylkeskommunen kritiserer mulighetsstudiet for å ikke ta for seg tiltakets helhetlige påvirkning, men heller fordelene og ulempene av lokalisering i lys av egnethet for havnen. De sier seg også uenig i noe av vektleggingen, som f.eks. temaet jordvern for Kringelbukta, hvor 76 dekar fulldyrka mark regnes som medium alvorlighetsgrad. De ser det som uheldig at betydningen for jordvern ikke har fått sterkere vektlegging når mulighetsstudiet legges til grunn at Kringelen vurderes som mulig ny plassering.

Fylkeskommunen ber Sortland kommune vurdere relevante og realistiske alternative lokaliseringer i tråd med forskrift om konsekvensutredninger § 19.

Revidering av kommuneplanens arealdel (KPA)
Fylkeskommunen ser det uheldig at det startes en prosess for å revidere en kommuneplans arealdel for ett avgrenset tiltak. Det påpekes også at de to aktuelle lokalitetene for nytt havneavsnitt Ånstad og Kringelen ligger nært hverandre og vil beslaglegge store områder som tidligere ikke har vært brukt til næringsformål. Det bes om ytterligere begrunnelse dersom kommunen ser det som et behov å ha enda en havn i umiddelbar nærhet til Sortland havn og Ånstad.

Forholdet til kommunens egne planer
Det vises til at kommuneplanens samfunnsdel er lagt inn som ramme for planarbeidet, mens klimaplan for Sortland ikke er det. Det bes om at planarbeidene ses i sammenheng. Det tas opp at samfunnsdelen i Sortland har et mål om å kutte utslipp med 60 prosent innen 2030. Det presiseres at dette er et ambisiøst klimamål som etterlater lite rom for unntak dersom målet skal nås. Det anbefales å utarbeide et klimaregnskap videre i planprosessen for å kartlegge klimagassutslippene som kan følge av en eventuell utbygging. Arealenes klimaavtrykk som følge av egenskapene ved dem bør også inngå i en slik vurdering.

Det vises til strategi 2, 5 og 6 fra kommuneplanens samfunnsdel og presiseres at Kringelen ikke er blant stedene nevnt som utviklingsområde for Sortland kommune, og har lite eksisterende infrastruktur tilknyttet dette området. Det påpekes at klimautslippene som vil følge i form av transport, utbygging, nedbygging av myr, samt lokalisering lenger borte fra Sortland by vil være betydelige. Det bes derfor om at dette utredes særskilt i videre planprosess. Det vises også til arealpolitiske retningslinjer fra kapittel 8.2 «by og tettstedsutvikling», som et tiltak på Kringelen ikke vil samsvare med.

Plankrav
I forhold til utredning viser fylkeskommunen til plan- og bygningsloven § 12-1 og mener det bør påregnes at et eventuelt havneområde på Kringelen kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn.

Akvakultur og fiskeri
Det vises til akvakulturanlegget som er planlagt etablert på Holmen og kartlagte gyteområder på Lilandsgrunnen, samt fiskeplass med passive redskap. Det nevnes at det er registrert fiskeplasser etter kveite samt oppvekstområder for flere arter. Det forventes at utbygging og drift av havneområde skjer i samråd med akvakulturnæringen. Her vises det til arealpolitisk retningslinje fra fylkesplanens kapittel 8.5 som blant annet sier at hensynet til marint biologisk mangfold skal vektlegges i forvaltningen.

Mineralogiske interesser
Det vises til skjellsandforekomster utenfor Kringelen og bes om at marine forhold, herunder påvirkning på bløtbunnsfaune, skjellsandforekomsten og gytefeltet innlemmes i konsekvensutredningen. Det bes om at hvordan tiltaket skal utformes, og spesielt hvordan inngrep i skjellsandforekomsten spesifiseres, innen planen legges ut på høring og offentlig ettersyn. Det gjøres også oppmerksom på at opptak av korallsand i forbindelse med utbygging er konsesjonspliktig.

Kulturminner og kulturmiljø
Det påpekes at det ikke kan igangsettes utbygging før forholdet til automatisk fredete kulturminner er endelig avklart. Det opplyses at det høsten 2021 ble gjort funn av en stor mengde automatisk fredete steinalderlokaliteter da fylkeskommunen gjennomførte et arkeologisk registreringsarbeid i forbindelse med planlagt område for ny havn i Kringelbukta og på Kringelen. Det presiseres at det er høyt potensial for flere funn av automatisk fredete kulturminner i området. Dersom det arkeologiske

registreringsarbeidet skal ferdigstilles, fordrer det at fylkeskommunen blir oversendt en endelig planavgrensning hvor kommunen bestiller befaring.

Bestemmelser og planbeskrivelse
Fylkeskommunen forutsetter at kulturminnene tas inn i det videre planarbeidet, og at det settes krav til regulering slik at forholdet til automatisk fredete kulturminner kan avklares gjennom reguleringsplan. Det presiseres at ingen utbyggingsområder er avklart i forhold til automatisk fredete kulturminner dersom dette ikke er eksplisitt avklart med vedkommende kulturmiljømyndighet. Det vises til eksempel på tekst som bør tas inn i kommuneplanens arealdel som viser til lov om kulturminner.

Kulturminner under vann
Det vises til marinarkeologisk uttalelse fra Norges arktiske universitetsmuseum, som forutsettes tatt inn i videre planarbeid.

Samiske kulturminner
Det vises til egen uttalelse fra Sametinget.

Fylkesveg
Fylkeskommunen opplyser at de eier og forvalter fv. 82, at fartsgrensen forbi planområdet er 80 km/t samt har en ÅDT på om lag 2300 kjøretøy med 14% andel tunge kjøretøy. Rammeplan for avkjørsler og byggegrenser langs fylkesveg i Nordland har holdningsklasse «streng» forbi området, som innebærer en byggegrense på 50 meter. Det oppgis at det vil være mulig å etablere avkjørsel/kryss fra veien til et havneanlegg på Kringelen. Fylkeskommunen opplyser at det må tas hensyn til gjeldende reguleringsplan for fv82 som innebærer delvis omlegging av vegtraseen og etablering av gang- og sykkelveg på denne strekningen. Det anbefales at trafikkanalyse også for andre lokaliteter må belyse hvor mye tungtrafikk som må passere flaskehalser som Sortlandsbrua og rundkjøringen ved bruk av de forskjellige lokalitetene. Det presiseres at en løsning med to eller flere havner kan medføre unødvendig økning i trafikkmengde med tungtransport mellom havnene, noe som bør belyses i trafikkanalysen.

Friluftsliv
Fylkeskommunen opplyser om det svært viktige friluftsområde Kringelneset og ber om at et eventuelt planområde ikke overlapper dette. Det bes om at påvirkning på friluftsverdiene innen influensområdet legges inn som tema i konsekvensutredningen, og at påvirkning på friluftsområdet utredes både etter trafikk på land og til havs.

Naturmangfold
Det opplyses at det ligger et stort sammenhengende myrområde Kringelmyran/Strandmyran sør for fylkesvegen. Det er registrert som et intakt lavlandsmyr, det største urørte i Sortland. Myren er registrert med verdi viktig med sjeldne og rødlista arter. Fylkeskommunen oppgir at det er svært lite kunnskapsgrunnlag for myren og at det er behov for en oppdatering av kunnskapsgrunnlaget jf. nml. § 8. Bløtbunnsområdet i strandsonen som har blitt nevnt tidligere blir også tatt opp her, hvor det vises til kapittel 8.3 i arealpolitiske retningslinjer fra fylkesplanen om naturressurser, kulturminner og landskap.

Vannforskriften
Fylkeskommunen viser til at hverken planprogrammet eller mulighetsstudiet legger vannforskriften som føring for planarbeidet. Planen berører vannforekomsten Sortlandssundet Nord Ytre, hvor regional plan for vannforvaltning i Nordland og Jan Mayen vannregion 2022-2027 legger føringer. Det bes om at planarbeidet utreder hvilken effekt planen vil ha på miljøtilstanden i berørte vannforekomster og om det vil ha konsekvenser for oppnåelsen av miljømålene i vannforskriftens §§ 4-7. Dersom planforslaget vil kunne påvirke måloppnåelsen må det gjøres en egen vurdering etter vannforskriftens § 12 om ny aktivitet eller nye inngrep. Det vises til arealpolitisk retningslinje fra fylkes planen kapittel 8.3 bokstav I) om sikring av god vannkvalitet.

Uttalelse til planprogram
Under kommer uttalelsene til temaer som går på planprogrammet.
Fylkeskommunen ber om at de nye nasjonale forventningene til kommunal og regional planlegging som

vil legges frem i løpet av 2023 legges til grunn for videre planarbeid, og opplyser om regionale planer og føringer som ikke er lagt til som rammer for planarbeidet som også bes om å legges til grunn for arbeidet før planprogrammet vedtas.

Konsekvensutredning
Det opplyses at overordnede planer etter pbl. faller inn under forskrift om konsekvensutredning hvor innhold og omfang skal tilpasses den aktuelle planen og være relevant for de beslutninger som skal tas. Det bes om at marine forhold innlemmes i konsekvensutredningen, og at tema om friluftsliv legges inn som tema. Det bes at kommunen vurderer å inkludere en vurdering av flere temaer i planprogrammet for Sortland havn jf. KU-forskriftens § 21. Det understrekes at kommunens vurdering av temaene også bør komme frem av planprogrammet.

Metodikk
Det bes om at metodene beskrives detaljert for å sikre etterprøvbarhet og forståelse i planprosessen. Det vises til § 14 i forskrift om konsekvensutredninger og beskrivelser planprogrammet skal inneholde. Planprogrammet skal også inneholde kart over det berørte området. Det påpekes at metoden for hvordan konsekvensutredningen skal komme frem av planprogrammet før planprogrammet vedtas. Det vises til Miljødirektoratets veileder til konsekvensutredninger for klima og miljø.

Kulturminne faglige mangler i planprogram og mulighetsstudie
Det påpekes som mangelfullt at de automatisk fredete kulturminnene i Kringelbukta ikke fremgår av mulighetsstudien eller planprogrammet. Det oppfordres til å søke Riksantikvaren om innsyn i Askeladden og forutsettes at de automatisk fredete kulturminnene fremgår av det kommende plankartet, med hensynssoner og tilhørende retningslinjer.

Kommentar: Uttalelsen tas til orientering og delvis til følge. Fylkeskommunen påpeker at å starte en revisjon for KPA for ett avgrenset tiltak er uheldig. Det bes også om ytterligere begrunnelse dersom kommunen ser det som et behov å ha enda en havn i umiddelbar nærhet til Sortland havn og Ånstad.

Dersom planarbeidet skal fortsette er det flere omfattende tema som må utredes, og kommunen vil ta med seg videre fylkeskommunens kommentarer som går på å:

- Få frem en tydelig planavgrensning
- Legge til kommunens klimaplan som ramme for planarbeidet
- Utarbeide et klimaregnskap
- Spesifisere hvordan tiltaket utformes og påvirker skjellsandforekomsten ved inngrep
- Prioritere bestilling av befaring for arkeologisk registreringsarbeid innenfor planområdet
- Sette krav til regulering slik at forholdet til automatisk fredete kulturminner kan avklares gjennom reguleringsplan
- Innarbeide og vise til lov om kulturminner i KPA
- Ta hensyn til gjeldende reguleringsplan for fv. 82 i utarbeidelse av planforslaget
- Innarbeide friluftsliv som er tema i konsekvensutredningen
- Vurdere oppdatering av kunnskapsgrunnlaget for kringelmyran/strandmyran
- Legge vannforskriften som føring for planarbeidet, og utrede hvilken effekt planen vil ha på miljøtilstanden i berørte vannforekomster
- Legge de nye nasjonale forventningene til kommunal og regional planlegging til grunn for videre planarbeid, samt de resterende nevnte regionale planene
- Innlemme marine forhold som tema i konsekvensutredningen, samt vurdere flere utredningstema jf. KU-forskriften § 21
- Beskrive metodene for å sikre etterprøvbarhet
- Innlemme de automatisk fredede kulturminnene i plankartet, med hensynssoner og tilhørende retningslinjer.

Universitet i Tromsø - Norges arktiske universitet (universitetsmuseet)
UiT har ingen konkrete innspill til revisjonsforslaget. De påpeker ar det er viktig for dem som myndighet å bli trukket tidlig inn i planprosesser som kan påvirke kulturminner under vann.

Kommentar: Innspillet tas til orientering.

Forsvarsbygg
Forsvarsbygg bekrefter at de ikke har interesser som blir vesentlig berørt av denne revisjonen.

Kommentar: Opplysningen tas til orientering.

Personalmessige vurderinger
Planavdelingen vil følge opp arbeidet med delvis revisjon av arealplan. Arbeidet vil føre til nedprioriteringer av andre planoppgaver grunnet høyt arbeidstrykk og begrenset kapasitet i avdelingen.

Økonomiske vurderinger
Dersom andre planer blir nedprioritert og saksbehandlingen blir lengre enn 12 uker, så kan dette medføre avkorting i gebyrinntektene for planavdelingen.

Begrepsavklaring
Kommuneplanens arealdel er en overordnet plan som tar for seg arealforvaltningen i hele kommunen. Den gir ikke ekspropriasjonsgrunnlag, og kommunestyrets vedtak om arealdel til kommuneplan kan ikke påklages.

Reguleringsplan er en mer detaljert plan og omfatter et spesifikt område for ett eller flere tiltak. Reguleringsplan kan gi ekspropriasjonsgrunnlag, og kan påklages.

Kommuneplanens arealdel har et plankart over hele kommunen med utfyllende bestemmelser og retningslinjer, mens reguleringsplanen består av en kartdel og en tekstdel som beskriver formålet med planen, hvordan planen påvirker miljø og samfunn, og hvilke alternativer kommunen har vurdert.

Faglige vurderinger
Revisjon av kommuneplanens arealdel er et stort, komplekst og tidkrevende arbeid. Det er flere forhold i KPA som ikke blir sett i sammenheng når revisjonen skal omfatte ett enkelt tiltak. Mulighetsstudiet fra 2019 er etter administrasjonens vurdering heller ikke tilstrekkelig grundig for å starte et slikt planarbeid. Mulighetsstudiet er overordnet og utreder ikke nok tema, godt nok til å være tilstrekkelig som en begrunnelse for igangsatt revisjon.

Flere av uttalelsene gir grunn til å anta at planarbeidet vil møte innsigelser før eventuell realisering. Da vises det særlig til Sametinget som uttrykker at det er en reell mulighet for at revisjonen av planen kan komme til å reise spørsmål som er av vesentlig betydning for samisk kultur eller næringsutøvelse og Statsforvalter som allerede på nåværende tidspunkt i prosessen fraråder at kommunen går videre med planleggingen av havneavsnitt på Kringelen. Den omfattende uttalelsen fra fylkeskommunen signaliserer også tydelig utfordringene ved et eventuelt videre planarbeid.

Det anbefales ikke å sette i gang en revisjon av kommuneplanens arealdel i den hensikt om å innarbeide ett enkelt tiltak – ny havn på Skjåneset. Det er flere utfordringer rundt et så stort tiltak, øst for Kringelen- området, og det ansees som mer hensiktsmessig å utrede et mulig havneavsnitt på Skjåneset gjennom en detaljreguleringsplan. I en slik reguleringsprosess kan kommunen anskaffe et bedre kunnskapsgrunnlag for det konkrete området og utrede alle tema som er relevant for et nytt

havneavsnitt, på en god måte.

KONKLUSJON
Administrasjonen tilrår ikke å fortsette planarbeid for delvis revisjon av kommuneplanens arealdel.

Dersom et slikt arbeid skulle bli vedtatt til å fortsette, må planprogrammet gjennomgå en større revisjon før det kan vedtas.

Vedlegg:
Uttalelse til varsel om oppstart av planarbeid og offentlig ettersyn av forslag til planprogram - Delvis revisjon av kommuneplanens arealdel - PLANID 2014002
Innspill angående kulturminner under vann: Varsling oppstart planarbeid og offentlig ettersyn av forslag til planprogram - Delvis revisjon av kommuneplanens arealdel - planid 2014002 - Sortland kommune
Innspill til varsel om oppstart av planarbeid og offentlig ettersyn av forslag til planprogram - delvis revisjon av kommuneplanens arealdel - Sortland kommune
Arkeologisk forundersøkelse - Sortland havn - Kringelen - Sortland - 2021 (1).pdf
Uttalelse til oppstart av planarbeid og offentlig ettersyn av forslag til planprogram - Delvis revisjon av kommuneplanens arealdel - Sortland kommune
Uttalelse til varsling om oppstart - delvis revisjon av kommuneplanens arealdel - Sortland kommune
NVEs generelle innspill - Varsel om oppstart og offentlig ettersyn av planprogram - Delvis revisjon av kommuneplanens arealdel - Planid 2014002 - Sortland kommune
Kystverkets innspill - varsel om delvis revisjon av kommuneplanens arealdel - Sortland kommune - Nordland fylke
Nord Fiskarlags innspill til delvis revisjon av kommuneplanens arealdel i Sortland kommune
Kart
Kart
Uttalelse til oppstart og offentlig ettersyn av planprogram for delvis revisjon av kommuneplanens arealdel for Sortland kommune
Uttalelse - Oppstart planarbeid og delvis revisjon av kommuneplanens areadel - planid 2014002 - Sortland
Anmodning om tilleggsinformasjon og utsatt frist - 23/1738
Høringsuttalelse - Varsling oppstart planarbeid og offentlig ettersyn av forslag til planprogram - Delvis revisjon kommuneplanens arealdel - Planid 2014002
Høringsuttalelse - forslag til planprogram - Delvis revisjon av kommuneplanens arealdel - planid 2014002 - Sortland kommune
Automatisk tilbakemelding - Arealplan Sortland kommune
Planprogram - revisjon av deler av kommuneplanens arealdel
Mulighetsstudie 2021